

Ook vergrijzingsommen zijn niet altijd houdbaar

Column
Wim Boonstra

In 2006 publiceerde het CPB zijn veelbesproken vergrijzingsstudie, die de budgettaire uitdagingen van de vergrijzing zo goed mogelijk in kaart bracht. Hieruit kwam naar voren dat de overheidsfinanciën zonder ingrijpende beleidswijzigingen uiteindelijk niet houdbaar zijn. De studie verschafte budgettaire vergezichten van meerdere decennia vooruit. Bijna heel Den Haag was het er roerend over eens: er is serieus werk aan de winkel.

Inmiddels zijn we met nadruk op onze beperkingen geweest. Door een diepe recessie, die twee jaar geleden nog niemand in alle hevigheid voorzag, zijn de overheidsfinanciën verder uit het lood geslagen. Op Prinsjesdag 2008 werd voor dit jaar nog een bescheiden begrotingsoverschot verwacht. Dat wordt dus een tekort van rond de 4,5% bbp. De te leren les: waar het gaat om langetermijnvooruitzichten past een grote mate van bescheidenheid.

Volgend jaar komt het CPB met een nieuwe versie van de vergrijzingsstudie. Dat is een goede zaak, want de budgettaire uitgangspositie is sindsdien wezenlijk veranderd. Maar er kunnen meer vraagtekens worden geplaatst bij de rekenexercities van het Planbureau. In dit kader wil ik graag wijzen op een binnenkort te verschijnen artikel van mijn ING-collega Fred Pallada in het Kwartaalschrift Economie, waarin hij de gehanteerde methodologie ter discussie stelt.

Het vertrekpunt van het CPB is

dat iedere generatie in beginsel evenveel nettoprofijs van de overheid moet genieten. Dit is het zogeheten Musgrave-criterium. Hoewel de meeste mensen deze benadering niet onredelijk zullen vinden, is zij in de praktijk moeilijk hanteerbaar. De kwantitatieve invulling ervan door het CPB schiet in zoverre tekort dat het profijt van de overheid zich niet altijd in financiële stromen laat vangen. Ook als je nooit werkloos raakt heb je baat bij een goed ontwikkeld sociaal zekerheidsstelsel. Het verschaft zekerheid en het ontnemt je de noodzaak om individueel spaarpotten aan te leggen voor mindere tijden. De door onze ouders opgebrachte kosten van de wederopbouw na de oorlog hebben positieve gevol-

**Primaire doelgroep
CPB niet wereldwijde
wetenschap, maar
Nederlandse
samenleving**

gen voor generaties nadien.

Ook bij de praktische invulling van het begrip 'generatie', door de bevolking onder te verdelen in zogeheten geboortecohorten (alle mensen die in een bepaald jaar geboren zijn), kan men aarzelingen hebben. Temeer omdat bij de beleidsaanbevelingen van het Planbureau deze cohortindeling, zo doorslaggevend bij de analyse, geen rol van betekenis meer speelt. Een ander punt waar Pallada op wijst is dat de interpretatie van het Musgrave-criterium zoals het CPB die hanteert niet strookt met de publicatie van de heer Musgrave zelf.

Ik hoop van harte dat het CPB volgend jaar niet met een opnieuw doorgerekende versie van de vorige studie komt, maar het werk nog eens fundamenteel op de schop neemt. Daarbij dan nog een welgemeende aanbeveling: schrijf de studie in het Nederlands. De vorige studie was in het Engels met een niet al te beste Nederlandse samenvatting. De buitengewoon complexe

materie verdient optimale toegankelijkheid, zodat ook niet-specialisten zich de inhoud kunnen eigen maken. De primaire doelgroep van het CPB is nu eenmaal niet de internationale wetenschap, maar de Nederlandse samenleving. Ik vrees dat weinig parlementariërs de gehele studie hebben gelezen, maar dat men zich tot de Nederlandse samenvatting heeft beperkt.

In 2006 vroeg ik aan een van de auteurs van de vergrijzingsstudie of het CPB, als men indertijd de huidige voorspelmodellen had gehanteerd, in de jaren 1950 zou hebben geadviseerd om de AOW in te voeren. Het eerlijke antwoord was: 'waarschijnlijk niet'. Niemand zal ontkennen dat de AOW tegenwoordig als belangrijke pilaar van ons sociale zekerheidsgebouw wordt gezien. Waar mee de beperkingen van deze cijferexercities, hoe knap ook, nog maar eens zijn geïllustreerd.

.....
**Wim Boonstra is chief econo-
mist bij Rabobank.**

